

Whistleblowerordningen i den centrale anklagemyndighed

Sagsgang - skridt for skridt

1. Indledning

Rigsadvokatens whistleblowerordning omfatter den centrale anklagemyndighed, dvs. Rigsadvokaten, Statsadvokaten i København, Statsadvokaten i Viborg og Statsadvokaten for Særlig Kriminalitet.

Ordningen giver personer, der arbejder i den centrale anklagemyndighed mulighed for at indsende oplysninger om eventuelle ulovligheder eller alvorlige uregelmæssigheder i den centrale anklagemyndighed.

Ordningen kan også anvendes af personer, der tidligere har arbejdet i den centrale anklagemyndighed, og som indberetter oplysninger, som vedkommende er kommet i besiddelse af i den periode, hvor personen arbejdede for myndigheden. Derudover kan ordningen anvendes af personer, som endnu ikke er begyndt at arbejde i den centrale anklagemyndighed, men som indberetter oplysninger, der er erhvervet i forbindelse med ansættelsesprocessen eller andre førkontraktuelle forhandlinger.

Ordningen kan også benyttes af samarbejdspartnere, som den centrale anklagemyndighed har et mere kontinuerligt eller formaliseret samarbejde med, og af personer, der arbejder hos sådanne samarbejdspartnere.

Andre, f.eks. borgere, der har en sag hos anklagemyndigheden, er ikke omfattet af ordningen.

Ordningen er et supplement til den direkte og daglige kommunikation på arbejdspladsen om fejl og utilfredsstillende forhold mv. Problemer bør således i første omgang søges løst ved henvendelse til f.eks. nærmeste leder, personaleafdelingen eller tillidsrepræsentanten.

2. Hvad går whistleblowerordningen ud på?

Whistleblowerordningen omfatter overtrædelser af EU-retten, som er omfattet af anvendelsesområdet for Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om beskyttelse af personer, der indberetter overtrædelser af EU-retten (whistleblowerdirektivet). Det drejer sig følgende områder: Offentligt udbud, finansielle tjenesteydelser, produkter og markeder, forebyggelse af hvidvask af penge og finansiering af terrorisme, produkt-sikkerhed og overensstemmelse, transportsikkerhed, miljøbeskyttelse, strålingsbeskyttelse og nuklear sikkerhed, fødevarer- og fodersikkerhed, dyresundhed og dyrevelfærd, folkesundhed, forbrugerbeskyttelse og beskyttelse af privatlivets fred og netværks- og informationssystemers sikkerhed.

Whistleblowerordningen omfatter herudover oplysninger om alvorlige forhold, som er af betydning for, at den centrale anklagemyndighed kan varetage sine opgaver.

Du skal som whistleblower have viden om eller en begrundet mistanke om, at der er begået sådanne alvorlige forhold eller overtrædelser af EU-retten. Der må ikke bevidst indgives urigtige eller vildledende oplysninger. Oplysninger, der er indgivet i ond tro, kan medføre en politianmeldelse, ligesom det kan få negative ansættelsesretlige reaktioner eller medføre kontraktmæssige konsekvenser for den person, der har indgivet oplysningen.

Det vurderes konkret i hvert enkelt sag, om forholdet er omfattet af whistleblowerordningen. Det vil dog typisk være oplysninger om:

- *Strafbare forhold*, f.eks. overtrædelse af tavshedspligten, misbrug af økonomiske midler, tyveri, svig, underslæb, bedrageri, bestikkelse mv.
- *Grove eller gentagne overtrædelser af lovgivningen, herunder EU-retsakter*, f.eks. lovgivning om magtanvendelse, forvaltningsloven, databeskyttelsesforordningen og -loven, offentlighedsloven mv.
- *Grove eller gentagne overtrædelser af forvaltningsretlige principper*, f.eks. undersøgelsesprincippet, krav om saglighed, magtfordrejningsgrundsætningen og proportionalitet mv.
- *Grove eller gentagne overtrædelser af væsentlige interne retningslinjer*, f.eks. om tjenesterejser, gaver og regnskabsaflæggelse mv.
- *Grove personrelaterede konflikter på arbejdspladsen*, f.eks. grov chikane.
- *Seksuel chikane*.
- *Bevidst vildledning af borgere og samarbejdspartnere*.

Whistleblowerordningen omfatter ikke oplysninger om øvrige forhold som bl.a.:

- Overtrædelser af mindre væsentlige interne retningslinjer om sygefravær, rygning, alkohol, påklædning, brug af kontorartikler mv. og
- Oplysninger om mindre grove personalerelaterede konflikter på arbejdspladsen.

3. Hvem kan sende oplysninger ind?

Du kan sende oplysninger ind, hvis du arbejder i den centrale anklagemyndighed. Det omfatter arbejdstagere i bred forstand, herunder overenskomstansatte, deltids- og fuldtidsansatte og tjenestemænd, frivillige samt lønnede og ulønnede praktikanter.

Hvis du tidligere har arbejdet i den centrale anklagemyndighed, kan du også indberette oplysninger, som du er kommet i besiddelse af i den periode, hvor du arbejdede for den centrale anklagemyndighed.

Endvidere kan du anvende ordningen, hvis du endnu ikke er begyndt at arbejde i den centrale anklagemyndighed, hvis det drejer sig om indberetning af oplysninger, der er erhvervet i forbindelse med ansættelsesprocessen eller andre førkontraktuelle forhandlinger.

Den centrale anklagemyndighed består af Rigsadvokaten, Statsadvokaten i København, Statsadvokaten i Viborg og Statsadvokaten for Særlig Kriminalitet.

Ordningen kan også benyttes af samarbejdspartnere, som den centrale anklagemyndighed har et mere kontinuerligt eller formaliseret samarbejde med, og af personer, der er arbejder hos sådanne samarbejdspartnere.

Justitsministeriets departement, politiet og kriminalforsorgen har også whistleblowerordninger. Oplysninger skal indsendes til whistleblowerordningen i den myndighed, som oplysningen vedrører. Det bemærkes i den forbindelse særligt, at henvendelser vedr. den lokale anklagemyndighed i politikredsene skal rettes til politiets whistleblowerordning. Oplysninger om politiets whistleblowerordning findes på www.politi.dk.

4. Skal jeg oplyse, hvem jeg er?

Når du indsender oplysninger, behøver du ikke at oplyse dit navn eller andre kontaktoplysninger. Hvis du ikke har givet os oplysninger om din identitet, betragter vi dig som anonym.

Du opfordres dog til ikke at indgive oplysninger anonymt, og det skyldes hensynet til at kunne foretage en tilbundsående undersøgelse af oplysningerne. Undersøgelser på baggrund af anonyme henvendelser kan nemlig give anledning til vanskeligheder i praksis, ligesom myndigheder ikke må lægge vægt på anonyme oplysninger i sig selv som led i en indgribende afgørelse, f.eks. over for en af myndighedens ansatte.

Hvis du ønsker at indgive oplysningerne anonymt, er det afgørende, at du ikke oplyser dit navn, telefonnummer, e-mailadresse eller andre oplysninger, der kan henføres til dig. Vær også opmærksom på, at hvis du logger ind via en computer, der er tilkoblet arbejdspladsens netværk, vil der som udgangspunkt ske en logning af besøgte hjemmesider, herunder whistleblowerportalen. Denne risiko for logning kan undgås ved at indtaste selve web-adressen i en browser på en privat eller offentlig computer, der ikke er tilkoblet arbejdspladsens netværk.

Hvis du vil indberette anonymt, skal du endvidere være opmærksom på, at du ikke ved upload af filer, herunder dokumenter, film, fotos mv., utilsigtet kommer til at afgive oplysninger om din identitet.

Hvis vi ikke har dine kontaktoplysninger, kan vi kun kommunikere med dig via whistleblowerportalen. Derfor er det vigtigt, at du løbende følger med i sagen på portalen og svarer på eventuelle spørgsmål fra os. Du kan logge ind på hjemmesiden med den nøglekode, du bliver tildelt.

Endelig skal vi gøre dig opmærksom på, at der helt undtagelsesvist kan forekomme tilfælde, hvor f.eks. politiet vil forsøge at indhente oplysninger om dig, selvom du ikke har oplyst din identitet eller givet dine kontaktoplysninger, for at afværge forbrydelser, der kan indebære fare for statens sikkerhed eller menneskers liv eller helbred.

5. Hvordan sender jeg oplysninger ind?

Du kan foretage en indberetning på følgende måde:

- indberetning via whistleblowerportalen (link på <https://anklagemyndigheden.dk/da/whistleblowerordning>)
- indberetning via mail til whistleblower@ankl.dk
- indberetning via brev adresseret til whistleblowerenheden eller til Christian Olesen ("Overleveres personligt til chefkonsulent Christian Olesen").

Det bemærkes, at der desuden under Datatilsynet er oprettet en ekstern whistleblowerordning. Det vil ligeledes være muligt at foretage indberetning via den eksterne ordning.

6. Teknisk løsning

Indberetninger kan tilgå whistleblowerenheden via portalen eller via en e-postkasse. Det er kun medarbejdere ved whistleblowerenheden, der har adgang til portalen via personligt login og kode og til e-postkassen.

Indberetninger vil blive behandlet i Rigsadvokatens sagsbehandlingssystem ESDH (Platina). Adgang til en journaliseret indberetning i Platina er begrænset af indkigskoder, således at det kun er whistleblowerenhedens autoriserede medarbejdere, der har adgang til oplysningerne.

7. Hvordan behandler vi dine oplysninger?

Din henvendelse bliver behandlet af en sagsbehandler i Rigsadvokatens whistleblowerenhed, men vil typisk også blive sendt videre til nærmere undersøgelse hos f.eks. en statsadvokatur.

- Hvis din henvendelse ikke er omfattet af whistleblowerordningen, vil den ikke blive behandlet (afvisning). Du vil dog i relevant omfang blive vejledt om, hvordan henvendelsen skal håndteres. Hvordan den enkelte henvendelse skal håndteres, vil bero på en konkret vurdering af bl.a. henvendelsens indhold og karakter. Det følger af whistleblowerlovens § 12, stk. 3, at whistleblowerenheden ikke er forpligtet til at videresende indberetninger, der ikke er omfattet af lovens anvendelsesområde.
- Hvis din henvendelse vedrører en anden myndighed, videresendes den så vidt muligt til denne myndighed, jf. forvaltningslovens § 7, stk. 2.
- Hvis din henvendelse er omfattet af whistleblowerordningen, men vi vurderer, at sagen ikke kan oplyses tilstrækkeligt, indstilles behandlingen af sagen. Det samme gælder, hvis det efter en realitetsbehandling må lægges til grund, at der er tale om en ubegrundet henvendelse.
- Hvis din henvendelse er omfattet af whistleblowerordningen, og vi vurderer, at der er mulighed for at oplyse sagen tilstrækkeligt, skal sagen undersøges nærmere.

Såfremt sagen skal undersøges nærmere, vil vi typisk sende dine oplysninger videre. Det kan være til en enhed internt i den centrale anklagemyndighed, f.eks. personalesektionen eller ledelsen i en statsadvokatur. Det kan også være til en ekstern myndighed eller kontrolinstans, f.eks. politiet eller Den Uafhængige Politiklagemyndighed.

Når vi har sendt dine oplysninger videre til en anden enhed eller myndighed, foregår den nærmere undersøgelse dér. Enheden eller myndigheden vil ligeledes have tavshedspligt i forhold til oplysningerne i din indberetning.

Det understreges over for den modtagende enhed eller myndighed, at dine oplysninger skal behandles fortroligt. Oplysninger om din identitet eller oplysninger, der kan bruges til at fastlægge din identitet, er underlagt streng tavshedspligt og må ikke videregives. Det vil således alene være whistleblowerenheden, der har kendskab til din identitet.

Du bliver orienteret om, at din henvendelse er blevet videresendt. Det gælder dog ikke, hvis reglerne om tavshedspligt eller andre tungtvejende hensyn er til hinder for en sådan orientering.

- Når den modtagende enhed eller myndighed har færdigbehandlet sagen, skal de underrette den sagsbehandler, der varetager whistleblowerordningen, om udfaldet af sagen.
- Hvad enten din henvendelse bliver afvist, henlagt eller realitetsbehandlet, vil du blive orienteret om sagens udfald. Det gælder dog ikke, hvis reglerne om tavshedspligt eller andre tungtvejende hensyn er til hinder for det.
- Den sagsbehandler, der administrerer whistleblowerordningen, kan også vælge selv at iværksætte en undersøgelse. Udfaldet heraf kan f.eks. være, at Rigsadvokaten udtaler sin opfattelse af sagen over for den relevante enhed, at der gives underretning om sagen til den ansvarlige ledelse eller Justitsministeriet, eller at sagen henlægges med en tilbagemelding til dig.

8. Frister

Du skal inden 7 dage modtage en bekræftelse på modtagelse af din indberetning. Herudover skal du hurtigst muligt og senest efter tre måneder have feedback om din indberetning. Hvis sagen ikke er behandlet færdig, skal du have besked om dette og have at vide, hvornår whistleblowerenheden forventer at kunne give dig feedback.

9. Beskyttelse mod repressalier og lignende

Som whistleblower kan du til enhver tid henvende dig til Rigsadvokatens whistleblowerordning, hvis det har haft negative konsekvenser for dig (i form af repressalier eller lignende) at sende oplysninger til whistleblowerordningen i god tro.

Såfremt du har været udsat for repressalier eller har lidt skade i anledning af din indberetning, som er afgivet i god tro, har du krav på godtgørelse.

10. Dine rettigheder som whistleblower og dine rettigheder, hvis du er blevet indberettet via whistleblowerordningen

Whistlebloweren vil som udgangspunkt blive orienteret om sagens behandling og udfaldet af sagen. Ligeledes vil den eller de personer, som oplysningerne omhandler, som udgangspunkt blive underrettet, hvis der indgives oplysninger om dem, ligesom de vil modtage underretning om resultatet af sagen. Hvis reglerne om tavshedspligt eller andre tungtvejende hensyn er til hinder for det, vil der dog ikke ske orientering eller underretning. Den der indberettes, vil normalt blive part i sagen.

De almindelige forvaltningsretlige regler finder i øvrigt anvendelse. En indberetning til whistleblowerordningen vil ikke i sig selv medføre, at whistlebloweren bliver part i den sag, som indberetningen vedrører, herunder opnår de almindelige partsrettigheder (f.eks. partshøring, begrundelse, partsaktindsigt og mulig klageadgang). Der kan dog være tilfælde, hvor en whistleblower har partsstatus i en sag, som indberetningen omhandler eller giver anledning til.

Hvis oplysninger, der er modtaget, giver anledning til mistanke om strafbart forhold, skal bestemmelserne i retsplejeloven iagttages. Hvis sagen overgives til behandling inden for strafferetsplejen, er det således de almindelige straffeprocessuelle regler (herunder om sigtedes forsvar, adgang til kontradiktion, forsvarerens adgang til aktindsigt m.v.), der finder anvendelse.

Behandling af personoplysninger kan ske, når det er nødvendigt for at behandle indberetninger, der er modtaget som led i en whistleblowerordning. Det fremgår af whistleblowerlovens § 22.

Det bemærkes, at de øvrige bestemmelser i databeskyttelsesforordningen og -loven, herunder de grundlæggende behandlingsprincipper, registreredes rettigheder og krav til behandlingssikkerhed, også skal iagttages, når der behandles personoplysninger i medfør af whistleblowerlovens § 22.

Det indebærer bl.a., at whistleblowerenheden i forbindelse med en indberetning skal sørge for at iagttage oplysningspligten efter databeskyttelsesforordningens artikel 13 og 14 eller retshåndhævelseslovens § 13. Whistleblowerenheden har således som udgangspunkt en pligt til underrette den eller de berørte personer og andre personer (de registrerede), der eventuelt er nævnt i indberetningen, om behandlingen af personoplysninger og deres rettigheder i henhold til databeskyttelseslovgivningen.

Whistleblowerenheden skal i den forbindelse gøre opmærksom på, at i medfør af den særlige tavshedspligt i lovens § 25 skal offentlige myndigheder ikke opfylde oplysningspligten over for den indberettede eller andre personer nævnt i indberetningen, jf. databeskyttelsesforordningens artikel 14, stk. 5, litra d.

11. Ytringsfrihed

Ordningen begrænser ikke ansattes ytringsfrihed. De ansatte har således fortsat ytringsfrihed og meddeleret i overensstemmelse med gældende regler herom.